

Från Platon till dickpic

En kvalitativ studie om det sociala fenomenet dickpics

Camilla Abrahamsson & Joanna Nordin

Dokumenttyp: Sociologi C, självständigt arbete

Huvudområde: Sociologi

Högskolepoäng: 15 hp

Termin/år: 2018

Handledare: Magnus Granberg

Examinator: Katarina Giritli-Nygren

Kurskod/registreringsnummer: SO048G

Abstract

Fallosens symbolik med den hegemoniska maskuliniteten som följd skapar ett samhälle där mannens makt och styrka premieras, detta kan ta sig uttryck på många olika sätt. I denna studie har 11 förundersökningsprotokoll och domar för sexuellt ofredande online legat som grund till en kvalitativ studie som undersöker dickpicen som ett socialt fenomen i dagens digitaliserade samhälle. Genom en diskursanalys av materialet visar det sig i vilket syfte mannen skickat en oönskad dickpic men även vilka konsekvenser en bild på en erigerad penis kan ha på den drabbade. Dickpicen har skickats i avsikt för att söka kontakt eller för att utöva makt, som sprunget ur den hegemoniska maskuliniteten. Den rådande stereotypa föreställningen om hur mannen är överordnad (aktiv) och kvinnan underordnad (passiv) lyser igenom i denna studie. Det finns en tydlig symbolik i de oönskade bilderna. Tillsammans med en hotfull retorik begränsar detta kvinnans livsutrymme i mångt och mycket. Den digitaliserade onlinevärlden blir en ojämsställd sfär där trakasserier inskränker på kvinnans yttrandefrihet och där mannen, med hot om sexuellt våld, tar det största utrymmet.

Sökord:

Dickpic, fallos, hegemonisk maskulinitet, sexuellt ofredande, sexuella trakasserier online

Innehållsförteckning

Inledning	6
1.1 Syfte och frågeställningar	7
2. Bakgrund	8
2.1 Kriminalstatistik	8
2.2 Den digitala tidsåldern och det sexuella våldet	9
2.2.1 Cyberfeminism	10
2.2.2 Den virtuella gråzonen	11
2.2.3 Begränsade rum	11
2.2.4 Genusordning online och offline	12
3. Definitioner	13
3.1 Definition av dickpic	13
3.2 Definition av sexuellt ofredande	13
3.3 Definition av diskurs	14
4. Teori	14
4.1 Hegemonisk maskulinitet	14
4.2 Maskulinitetsteori genom historien	16
4.3 Fallossymbolen	18
5. Tidigare forskning	19
5.1 Mannen och dickpicen	19
5.2 Kvinnan och dickpicen	21
6. Metod	23
6.1 Kvalitativ metod	23
6.1.1 Urval	24
6.1.2 Material	25
6.1.3 Etiska överväganden och ställningstaganden	25
6.2 Diskursanalys	26
6.2.1 Kodning, kategorisering, tematisering	27
Tabell 1. Schema över kodning, kategorisering och tematisering	29
7. Analys	30
7.1 Dickpics i en manlig diskurs	30
7.1.1 Kontaktsökande	30
7.1.2 Maktutövning	33
7.1.2.1 Aktivt/passivt nej	33
7.1.2.2 Fallosens betydelse	35
7.1.2.3 Sexuellt våld	38
7.2 Konsekvenserna av en oönskad dickpic	38

7.2.1 Frihetsbegränsning	38
7.2.2 Ansvarsförskjutning och skuldbeläggning	41
8. Resultat och diskussion	43
8.1 Hur figurerar dickpicen i de åtalade männens diskurs i förhållande till den hegemoniska maskuliniteten?	43
8.1.1 Kontaktsökande	43
8.1.2 Maktutövning	44
8.1.3 Hegemonisk maskulinitet	44
8.2 Vad har en oönskad dickpic inom en rättslig kontext för verkan på den kvinnliga mottagaren?	45
9. Avslutande reflektioner	46
10. Källförteckning	47

Perhaps the promise of phallus is always dissatisfying in some way

Judith Butler

1. Inledning

För 28.000 år sedan skapades en egenhändigt uthuggen fallossymbol ur sten. Detta är den äldsta fallossymbolen som idag finns dokumenterad. Från stenåldern till det att kristendomen spreds över Europa har kulturer världen över frontats av gudar med blottade könsorgan. Fallos har stått för fruktbarhet, kraft och liv och har sedan urminnes tider haft en betydande roll för hur maskuliniteten har formats och definierats (McLaren 2007:21). Det manliga könsorganet har således alltid burit på en symbolik som går bortom den faktiska kroppsdel. Den nutida fallosen har genom åren modifierats och i takt med samhällets utveckling hittat andra vägar att befästa sin existens. Fallosen sträcker sig bortom statyer av grekiska gudar och vidare ut i universum. På Mars har NASA låtit avbilda en penis i den röda sanden (Aftonbladet 2013) och i februari 2018 täcks en husvägg i Stockholm med en gigantisk, blå penis, som sträcker sig ståndaktigt upp mot himlen. Samtidigt fullkomligt kryllar det av bilder på mäns genitalier på internet. Det har blivit allt mer framträdande att fallosen som tidigare bar på enkom positiva egenskaper, idag tycks bära på något helt annat. Det manliga könsorganet förknippas inte längre främst med liv och återfödelse, utan beskrivs framförallt stå för potens, makt och dominans (Hainer 2017:24).

Det manliga könsorganet kan ses som det yttersta tecknet på manlighet och har följaktligen påverkat bilden av maskulinitet. Även om tiderna förändras så har uppfattningen om mannen som den starke och rationella och kvinnan som den svaga och emotionella, bestått. Könsrollerna är komplexa och baserade på stereotypa föreställningar om män och kvinnor. Den *hegemoniska maskuliniteten*, ett ouppnåeligt ideal som kan liknas vid en hjälte - mäktig och stark, eftersträvas av de allra flesta män. Detta ideal vidmakthålls i samhället och ses som normen för den "äkta" manligheten. Denna struktur ger män fördelar i form av makt och kontroll (Connell 2008:115).

Den 9 april 2018 åtalas en 18-årig man i Sundsvalls tingsrätt för att han utan samtycke har skickat en bild på sitt könsorgan till en för honom okänd tjej. Runt om i landet ställs fler män inför rätta för samma typ av handling. Kvinnor vittnar om att bilderna har kränkt deras sexuella integritet och påverkat dem negativt.

Det som för 28.000 år sedan byggdes i sten, skickas idag otyglat runt i cyberspace. Bilden på det manliga könsorganet som sänds från en person till en annan har fått ett helt eget namn och kallas i folkmun för "dickpics". Dickpicen är ett

vanligt förekommande inslag i många kvinnors telefoner och beskrivs som ett vida spritt fenomen världen över. I en amerikansk undersökning initierad av Match.com där 5500 singlar deltagit, uppger 53% av alla tillfrågade kvinnor att de någon gång har mottagit en bild på ett manligt könsorgan (Hainer 2017:11). Samtidigt ses sexualbrotten öka lavinartat.

Sexuellt ofredande är sedan länge ett utbrett samhällsproblem som främst drabbat kvinnor. Hela 90% av alla anmälningar gällande sexuellt ofredande har gjorts av just kvinnor (Brå 2017:41). Digitaliseringen ska förstås som en plattform som kommit att underlätta interaktion, men det högteknologiska samhället har också medfört konsekvenser i form av integritetskränkande handlingar.

Forskningen kring sexuellt ofredande över nätet bär på ett kunskapshål vad det gäller dickpics skickade utan samtycke. Det finns lite eller ingen forskning som undersöker mäns diskurs i de fall där dickpicen har lett till ett faktiskt åtal eller en fällande dom. Detta är följaktligen ett område som kräver ny kunskap - en lucka som denna uppsats kan tänkas fylla.

1.1 Syfte och frågeställningar

Denna uppsats ämnar att undersöka hur dickpics tar sig uttryck som ett socialt fenomen. Genom en diskursanalys granskas förundersökningsprotokoll samt domar där män står åtalade för att ha skickat dickpics till kvinnor utan samtycke.

Följande frågor ställs:

- Hur figurerar dickpicen i de åtalade männen diskurs i förhållande till den hegemoniska maskuliniteten?
- Vad har en oönskad dickpic inom en rättslig kontext för verkan på den kvinnliga mottagaren?

Detsamma gäller den som blottar sig för någon annan på ett sätt som är ägnat att väcka obehag eller annars genom ord eller handlande ofredar en person på ett sätt som är ägnat att kränka personens sexuella integritet. I diskrimineringslagen 2008:567, är det den som utsätts för trakasserier som bestämmer om beteenden är oönskat eller kränkande.

2. Bakgrund

Dickpicen beskrivs som ett relativt nytt fenomen som har spridit sig snabbt runt om i världen och in i de flesta kvinnors telefoner eller datorer. Genom att googla ordet "dickpic" radas flera länkar upp med olika förslag på hur kvinnor kan undvika dickpics, vett och etikett kring dickpics samt rubriker om män som står åtalade för att ha skickat bilder på sitt könsorgan till kvinnor som inte vill ha dem.

Det finns idag begränsad forskning kring sexuellt ofredande genom dickpics. Den forskning som finns om sexuellt ofredande över nätet rymmer ofta flera olika former av ofredande och beskrivs som "sexuellt våld underlättat av teknologin". Under samma begrepp inryms en rad olika sexuella trakasserier och övergrepp. På grund av att ofredande över nätet inte preciseras eller uppmärksammas på samma sätt som i livet offline, så har kritik riktats mot rättsväsendet för misslyckandet att fånga upp det sexuella våld som även förekommer online. Med tanke på att dickpics sällan bryts ut ur annan statistik så tenderar diskussionen om dess existens och problematik att försvinna. Ändå är just detta handlande en allmänt förekommande och väldokumenterad form av sexuellt ofredande (Waling & Pym 2017:3). Det tycks dock saknas studier som undersöker och återger mäns faktiska uppsåt till den utförda handlingen. Speciellt i de situationer då en bild på ett könsorgan har skickats utan samtycke, då handlingen har etiketterats som brottslig.

Denna studie ämnar följaktligen att fylla en kunskapslucka där forskning och studier saknas. Genom att undersöka förundersökningsprotokoll och domar är det möjligt att få en inblick i mäns egna uttalanden kring den brottsliga handlingen. I den givna kontexten har även den utsatta kvinnan givits utrymme att berätta om sin egna upplevelse kring det sexuella ofredandet.

2.1 Kriminalstatistik

I den senaste rapporten från Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) (2017:41) anmäldes 11000 brott om sexuellt ofredande. Sedan 2008 har antalet anmälda brott ökat och just sexuellt ofredande har ökat med 52% vilket innebär en ökning från 7230 till 11000 anmälningar.

Sedan 2014 har BRÅ redovisat könsfördelningen i samband med brottet sexuellt ofredande. 9090 anmälda brott om sexuellt ofredande mot kvinna/flicka

registrerades under 2017, vilket är 5% ökning i jämförelse med föregående år. Antalet brott mot man/pojke ökade med 11 brott (+1%) vilket totalt innefattar 1020 anmälda brott 2017 (BRÅ 2017:42-43). De flesta brott som anmäls angående sexuellt ofredande är brott mot kvinnor/flickor, 90%, i jämförelse med män/pojkar där antalet anmälda brott för sexuellt ofredande är 10% (BRÅ 2017:41).

2.2 Den digitala tidsåldern och det sexuella våldet

Internet beskrivs som en plats som har möjliggjort nya relationer och flytande identiteter som inte nödvändigtvis är bundna eller begränsade av en fysisk kropp. Det betyder således att internet också möjliggör en annan typ av interaktion. Den flytande världen erbjuder en annan typ av kommunikation och bjuder in till ett rum där det går att vara anonym och intim på samma gång. Den digitala revolutionen är en del av de allra flestas liv och är svårt att värja sig från. Skiljelinjen mellan "online" och "offline" är nästintill utsuddad då de teknologiska hjälpmedlen inte bara ses som ett objekt, utan är en stor del av identitetsskapande, kommunikation och relationer. Det innebär att den sociala interaktionen inte endast sker genom teknologin, utan är helt och hållet beroende av den (Powell & Henry 2017:61).

Det som tidigare har förståtts som tid och rum har blivit ett allt mer upplöst begrepp, internet saknar tydliga konturer och gränsdragningar vilket innebär oändliga möjligheter. Men teknologins framfart bör också förstås som ett nytt sätt för maktrelationer att befästas och för ojämlikheter att växa (Powell & Henry 2017:59).

Trots idén om att det inte längre finns någon dikotomi mellan online och offline, så separeras ofta den virtuella världen från det verkliga och vardagliga livet. "Cyberspace" är för många en alternativ värld frånkopplat deras kroppsliga liv. Detta har medfört en bild av att det som sker online inte är av samma betydelse som om det skulle ha skett i realiteten. Det innebär således att det finns en uppfattning om att exempelvis våldsbrott inte kan ske över internet. Det våld som faktiskt begås över nätet tar av samma anledning en mer eller mindre osynlig form och beskrivs sällan som "riktigt". Ändå finns det statistik som konstaterar att sexuella trakasserier har blivit en allt mer spridd företeelse på nätet, som framförallt drabbar kvinnor och gör dem till en måltavla för objektifiering. Bilden av att våld måste vara av fysisk karaktär innebär följaktligen att våld i den digitala miljön är särskilt svårt att synliggöra. Teknologin skapar i det avseendet en illusion om att sexuellt våld över internet inte åsamkar samma skada, men i själva verket är det lika riktigt, påtagligt och farligt som om det skulle skett offline (Powell & Henry 2017:60). Sexuellt våld över internet

innebär således att det sker utan någon fysisk kontakt, då offret inte direkt vidrörs av förövaren. Exempelvis i de fall där det skickats oönskade bilder av sexuell karaktär. Både bilder och ord har en reell inverkan på människors liv och att underskatta kraften av sexuellt ofredande är ödesdigert för de som utsätts för det.

För de allra flesta är hemmet en trygg och helgad plats, en plats där det finns möjlighet att undkomma världen utanför. I de fall där sexuella trakasserier tar sig innanför den trygga platsen så kan det innebära seriösa konsekvenser för den som blir utsatt, såsom ångest och depression. Oavsett relationen mellan offret och förövaren så är sexuellt ofredande en kränkande handling som kan komma att påverka relationer samt tilliten till andra människor (Powell & Henry 2017:72). Maktstrukturerna har hittat andra vägar och finns inte längre endast i det vardagliga, verkliga livet, utan sträcker sig över gränser och in i den virtuella världen där gränserna är delvis, eller helt utsuddade.

2.2.1 Cyberfeminism

Internet beskrivs genom feministiska perspektiv ibland som en plats där kvinnor kan konstruera sina egna identiteter, helt frikopplade från sociala normer och traditionella könsroller. *Cyberfeminism* är ett begrepp som står för olika akademiska och konstnärliga metoder, dessa centrerar kring möjligheterna och begränsningarna som internet och annan ny teknologi skapar i förhållande till könsidentitet och genus.

Vissa cyberfeminister menar att de genusroller och stereotyper som genomsyrar kommunikationen i det verkliga livet genom teknologin och internet kan brytas ner och förändras. Vidare menar en del att teknologin har byggt en plattform som kan frigöra och myndiggöra kvinnor och andra marginaliserade grupper, genom att montera ner den traditionella synen på genus och sexualitet. Internet och dess flytande identiteter skulle således rymma nya möjligheter som inte är fjättrade vid gamla strukturer och beroende av den fysiska världen (Powell & Henry 2017:66).

Andra cyberfeminister ställer sig istället skeptiska till att digitaliseringen skulle leda till en sådan förändring. Många cyberfeminister hävdar att traditionella genusroller, maktordningar och hierarkier snarare tar större proportioner och får fritt spelrum i *ytterligare* en dimension. Internet har förvisso möjliggjort flytande identiteter men har samtidigt banat väg för en ökad social polarisation, social exklusion samt en ökad ojämlikhet som är världsomspännande. Sexuella och sociala relationer har

traditionaliserats på nytt genom teknologin och digitaliseringen. Ålder, kön, sexualitet, könsidentitet, etnicitet och klass fortsätter att formas på samma sätt som tidigare, fast nu ompaketerade och i en ny miljö. Även online så ska den vita, privilegierade mannen förstås som den normativa och överordnade (Powell & Henry 2017:68).

2.2.2 Den virtuella gråzonen

Feministiska studier har synliggjort hur teknologin reproducerar traditionella genusmönster och skapar ojämlikhet, men även hur den har blivit ett verktyg som bär på makt och förtryck som på nya sätt utför våld mot den genusbärande kroppen. Teknologin bär således på makt i sig själv, makten att sprida information och bilder till alla världens hörn, utan att behöva betala något pris för det. Brottslighet som i vissa fall dessutom skyddas av en anonymitet. Denna typ av maktutövning över nätet är resultatet av en överordnad position som är starkt förknippad med hegemonisk maskulinitet (Powell & Henry 2017:66). De nya sätten att ofreda och trakassera kräver aktualiserad forskning som tillgodogör nya sätt att förstå hur digitaliseringen faktiskt påverkar könsroller och maktordningar. Dessa uttryck går att finna i det symboliska våldet, det som skrivs och skickas över nätet, som också har blivit allt mer normaliserat i takt med att brotten ökat (Powell & Henry 2017).

2.2.3 Begränsade rum

Sexuellt våld består av ett kontinuum av allt från sexuella trakasserier i vardagen till grov våldtäkt. Sexuellt våld har åsamkat en generaliserad rädsla som många kvinnor ständigt bär på, som förstärks av visuellt och verbalt våld. Samma rädsla och känslor uppstår även genom det sexuella våldet i den digitala tidsåldern.

Denna typ av våld förstärker inte bara rädslan för att bli utsatt utan främjar även en social underordning och exkludering. Ökad ojämställdhet mellan könen är en direkt konsekvens främjat av bland annat könsbaserat våld (Powell & Henry 2017:77). Effekten befäster idén om att det inte finns någon trygg och säker plats som är frånkopplad omvärlden. Detta är ännu en form av begränsning och social kontroll som framförallt drabbar kvinnor. Teknologin förändrar även den traditionella rädslan som tidigare grundat sig i att sexuellt våld begås på fysiska platser. Genom strategiska val och medvetenhet har kvinnor hittat sätt att undvika våldet. Genom att inte promenera hem själv om kvällarna, att låsa dörrarna, installera larm, lära sig självförsvar eller genom andra tänkbara sätt och redskap för att inte bli utsatt. I den

digitala tidsåldern är dessa strategier dock oanvändbara då teknologin går bortom både rum och tid. Det betyder att hot och trakasserier tar sig genom låsta dörrar och in i den trygga vardagen (Powell & Henry 2017:77). Det är i dessa flytande och gränslösa rum som olika typer av sexuellt ofredande tillåts att ta form. Genom den ständigt uppdaterade tekniken så skapas nya sätt att interagera. Genom ett klick skickas konversationer och bilder. Somliga av dem skickas till okända människor, från avsändare som kan vara anonyma bakom sin telefon eller dator.

Sexuellt våld inbegriper även bilder av kränkande karaktär, som också kategoriseras som sexuellt ofredande. Dessa nakenbilder skickas ofta oombedda till andra och kan vidare väcka obehag och kränka mottagarens sexuella integritet. Dessa bilder omnämns ofta som dickpics och i de flesta sammanhang skickas de i kombination med annan text som anspelar på sex. Orsakerna till att bilderna skickas beskrivs ha olika syften och uppsåt (Powell & Henry 2017:160-165).

2.2.4 Genusordning online och offline

Omfattningen av problemet ger en bild av att sexuella trakasserier online har kommit att bli normaliserat. Något som talar för att strukturer och genusmönster inte bara tar plats i det verkliga livet. Kön och sexualitet konstrueras inom samma patriarkala struktur oavsett om det sker online eller offline (Powell & Henry 2017:184). Orsakerna till sexuella trakasserier kan förklaras med hjälp av teorier om maskulinitet. Connell menar bland annat att genusordningen ska förstås som ett historiskt konstruerat mönster som vidmakthålls genom att det finns olika definitioner om vad som är kvinnligt och manligt och att det finns ett maktförhållande mellan dem. Dualismen i sig är problematisk då det finns ett antagande om skillnader mellan mäns och kvinnors sexualitet (Powell & Henry 2017:176-179).

Friedrich Nietzsches begrepp "ressentiment" är ett annat sätt att förklara hur maskulinitetsnormer verkar genom trakasserier online. Ressentiment beskrivs som en reaktiv känsla på den egna känslan av svaghet. Målet för ressentiment är att trycka ner andra människor för att på så sätt få makten över dem. Ressentiment är också ett uttryck som är förknippat med maskulinitet och dess normer och en typ av genushierarki som uttrycker missnöje mot kvinnor som vågar uttrycka sina åsikter kring jämställdhet eller har kunskap om de typiskt maskulina domänerna, online (Powell & Henry 2017:176-179).

Den nya teknologin möjliggör inte bara nya sätt att trakassera på, utan har också skapat nya forum för män att skapa nätverk som bygger på en kollektiv subkultur av maskulinitet och dominans. I nätverken skapar de en bild av en kvinna som sexualiseras och framställs som ett objekt som antingen ska erövrats eller användas. Liknande nätverk bygger på en maskulinitet som vidmakthålls genom den kollektiva synen på kvinnan som ett objekt. Dessa ideal och attityder kring genus och sexualitet är upprätthållna av en kultur som tillåter objektivering av kvinnor och som samtidigt förnekar dem sin egna individuella sexualitet. Denna kultur är både accepterad, tillåten och rättfärdigas i det vardagliga (Powell & Henry 2017:179).

Det är dessa nya mönster av sexuellt våld genom teknologin som utmanar den utopiska visionen som de tidiga cyberfeministerna har om frigörelse online. Istället skildras en bild av att teknologin både är en källa och en direkt orsak till ojämställdhet. Könnsdiskursen på internet är således en avspegling av den materiella världen och verkar därefter (Powell & Henry 2017).

3. Definitioner

3.1 Definition av dickpic

Begreppet dickpic saknas än så länge i den svenska ordboken och har därför inte fått någon regelrätt definition. Ändå är dickpic ett allmänt vedertaget begrepp som implicerar en bild på ett manligt könsorgan, en bild som sedan skickas till en eller flera mottagare via digital teknologi.

3.2 Definition av sexuellt ofredande

När sexuella trakasserier är ett brott så benämns det i lagens mening som sexuellt ofredande. Sexuellt ofredande innefattar exempelvis handlingar där någon skickar bilder med sexuellt innehåll, ger oönskade sexuella förslag, blottar sig, tafsar eller på annat sätt kränker ens personliga sexuella integritet.

Enligt lagen i kapitel 10, paragraf 6 i Brottsbalken, 10 § 6 definierar lagtexten sexuellt ofredande på följande sätt:

10 § Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, sexuellt berör ett barn under femton år eller förmår barnet att företa eller medverka i någon handling med sexuell innebörd, döms för sexuellt ofredande till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som blottar sig för någon annan på ett sätt som är ägnat att väcka obehag eller annars genom ord eller handlande ofredar en person på ett sätt som är ägnat att kränka personens sexuella integritet. I diskrimineringslagen 2008:567, är det den som utsätts för trakasserier som bestämmer om beteenden är oönskat eller kränkande.

3.3 Definition av diskurs

Begreppet diskurs har använts vitt och brett i många olika sammanhang. Detta har gjort att begreppet blivit i det närmaste urvattnat. Oftast finns det en idé om att ordet "diskurs" rymmer språkliga strukturer och mönster som yttranden och uttalanden följer när människor agerar inom olika sociala områden (Jorgensen & Phillips 2000:6-7) Diskurs betyder sålunda att det finns ett specifikt sätt att tala om och förstå världen. Sättet som människor talar på återger inte en neutral bild av omvärlden, sociala relationer och människans identitet, utan är snarare en aktiv komponent av *skapandet* och *förändringen* av dem (Jorgensen & Phillips 2000:7).

4. Teori

4.1 Hegemonisk maskulinitet

Raewyn Connells (2008) maskulinitetsteori tar sitt avstamp i den hegemoniska maskuliniteten, vilket illustrerar en manlig idealtyp som grundar sig i en position som många män eftersträvar att nå. Begreppet *hegemoni* är sprungen ur den kulturella dynamiken där en grupp gemensamt hävdar och upprätthåller en dominerande position i samhället. Ur olika samhällen skapas en viss form av hegemonisk maskulinitet, som ställer sig över alla andra former och vidmakthåller en patriarkal struktur (Connell 2008:115). Den omges av vissa värderingar och är en position fylld med status. Den hegemoniska maskuliniteten innebär positiva och naturliga egenskaper samt beteenden som premieras av omvärlden. De som bär denna maskulinitet är alltid de mäktigaste (Connell 2008:115). Hegemonins kännetecken är auktoritet, institutionell makt och kulturella ideal. Denna typ av maskulinitet upprätthålls genom att den är allmänt accepterad. I vår tid står den hegemoniska

maskuliniteten i centrum och befäst genom heterosexuell dominans och genom homsexuella mäns underordning. Men den homsexuella maskuliniteten är inte den enda som underordnas den hegemoniska maskuliniteten. I botten av mäns genushierarki återfinns även de män som på ett eller annat sätt avviker från normen. Det är tydligt att dessa avvikelser är ett beteende eller uttryck som är förknippat med femininitet. Den hegemoniska maskuliniteten förändras i takt med olika tidsepoker och varierar beroende av kultur, grupp och socioekonomisk tillhörighet. Oavsett kontext är denna maskuliniteten en idealbild som få eller inga kan leva upp till. Det finns dessutom få män som faktiskt praktiserar i enlighet med det hegemoniska mönstret. Trots detta drar de allra flesta män fördel av den hegemoniska ordningen. Det vill säga att majoriteten av alla män faktiskt vinner på att kvinnor är underordnade dem (Connell 2008:117). Av samma anledning innebär det att den genusordning där män dominerar kvinnor konstituerar män som en intressegrupp som försvarar sin ställning och kvinnor som en annan grupp som samtidigt är intresserad av förändring. Denna dynamik ska förstås som ett strukturellt faktum som är oavhängig om den individuella mannen älskar eller hatar kvinnor och är oberoende av om han vill ha jämlikhet eller inte. I denna patriarkala struktur tar män del av dess utdelning såsom ära, anseende och rätt till att bestämma. Inom dessa ramar bildar patriarkatet definitioner av femininitet ofta sammankopplade med beroende och rädsla. Dessa är i samma mening en kulturell nedrustning (Connell 2008:120-121). Även våld ger sig tillkänna i denna maktordning. Mäns våld är ett sätt att upprätthålla sin dominans och fasthålla kvinnan som passiv. Förtrycket mot kvinnor beskrivs vara mer än endast reellt våld och våldtäkt. Det är även synligt genom mer subtila handlingar såsom busvisslingar på gatan eller genom dolda trakasserier på arbetsplatsen. Efter eller innan dessa fysiska attacker följer ofta verbal misshandel, detta är ännu ett beteende som befäster mannens överordnade position (Connell 2008:122).

Connell (2018:116-117) har också skapat andra grupper av maskuliniteter. En av dessa kategoriserar hon som *delaktiga män*. Trots den strävan som finns att uppnå det som ses som den ultimata mannen, hegemonin, så hamnar ändå de allra flesta män under kategorin delaktiga män. Genom ständiga försök att efterleva normen innebär det samtidigt att män stödjer hegemonin och makten som samhället tilldelat denna roll. Patriarkatet kan därigenom leva vidare (Connell 2008:117).

4.2 Maskulinitetsteori genom historien

Ideen om maskuliniteten ska förstås som historiskt förankrad och har sin början långt tillbaka i tiden. Könroller har konstituerats allt eftersom samhällen har förändrats. Könrollerna förklaras som socialt konstruerade och beroende av sin kontext (Connell 2008:60). Män och kvinnor beskrivs ofta som varandras motsatser och bärandes på olika förväntningar. I denna genusordning ses mannen som normen och står överordnad kvinnan. Detta syns både i det privata och i det politiska, i arbetet och i hemmet. Maskulinitet och kvinnlighet är inte en personlig identitet eller något som har uppstått som en idé i hjärnan, den har snarare en rent fysisk existens i den reella världen och smälter ihop med organiserade och sociala relationer (Connell 2008:62). För att förstå maskulinitet innebär det således att den behöver studeras i relation till sin historia samt genom den struktur den tillhör. Mansforskningen tar sin utgångspunkt i olika sociala kontexter från olika tidsepoker och illustrerar hur maskuliniteten förändrats över tid och är beroende av geografisk plats. Maskulinitet beskrivs i dessa sammanhang som en diskursiv konstruktion. Män deltar således inte permanent i specifika maskulinitetsrörelser, det maskulina beteendet uppstår snarare utifrån karakteristiska situationer som skapar en repertoar och ett mönster som män förhåller sig till (Connell 2008:19).

Sigmund Freud var en av de första att teoretisera kring maskulinitet och hans arbete är startpunkten för det moderna tänkandet kring det. Freud splittrade upp objektet "maskulinitet" för att undersöka dess uppbyggnad. Han menade bland annat att genus och vuxen sexualitet inte var medfött utan något som konstrueras efter hand. Denna process beskrev han som en lång och konfliktfylld tid i barnets liv. Oidipuskomplexet är ett välkänt begrepp vars teori bygger på barnets barndom och den emotionella förvirring som det genomgår när åtrå riktas mot sin ena förälder, och genom det hat som riktas mot den andra. Freud beskriver även hur pojkar genomgår en oidipuskris i samband med att de känner en rivalitet mot fadern och av skrällen för att bli kastrerad, åsamkad av relationen till modern (Connell 2008:36). Det är dessa långt mer komplicerade processer än vad här har återgivits, som enligt Freud formar och upprätthåller maskuliniteten.

Carl Jung, också känd som en av de mest framträdande teoretikerna vad det gäller maskulinitetsteorier, myntade begreppet arketyp. En tidig återgivning av det vi idag känner till som könroller (Connell 2008:40-42). Ett annat tema som är återkommande i Jungs texter är bilden av hjälten.

Jung (1964:110-111) menar att myten om hjälten är den mest kända myten i hela världen. Den återfinns i den klassiska grekiska- och romerska mytologin, från öst till väst och bland primitiva stammar världen över. Det finns en dramaturgi i myten om hjälten som är mycket åtråvärd. Detaljerna kring myten om hjälten varierar bland olika kulturer men enligt Jung så finns det en strukturell likhet. Det verkar finnas universella mönster som går igen oavsett vilken kultur man tillhör. Han åtar sig och utför övermänskliga uppgifter. Hjälten beskrivs i myten genom en;

...mirakulös födelse, tidigt bevis på övernaturlig styrka, en snabb uppkomst till framträdande eller makt, hans triumf över onda krafter, hans fallbarhet mot synden av stolthet, hans fall genom svek eller heroiskt offer som slutar i hans död. (Jung 1964:110)

Detta mönster menar Jung har psykologiska betydelser både för individen som försöker att upptäcka och hävda sin personlighet, men även för ett helt samhälles kollektiva identitet. Utveckling av en heroisk hjälte menar han är en utveckling av det egna egot, en medvetenhet om dettas styrka och svagheter (Jung 1964:110-112).

Teoretiserandet kring de olika arketyperna, det vill säga förutbestämda roller som människan identifierar sig med som exempelvis den starke mannen och den svage kvinnan är en urbild som kommer från grekiskan "archetypos" och ett nedärvt sätt att tänka och känna. Enligt Jung så finns det ett symboliskt värde i myten om hjältar som påverkar människors undermedvetna. Människan anpassar sitt beteende efter hur vi tror att vi ska vara och hur andra förväntar sig att vi ska vara (Jung 1964:112).

Jung återger en bild av en hjälte och en arketypp, något som Connell (2008) också skildrar i teorin om den hegemoniska maskuliniteten. Genom att studera hur maskuliniteten sett ut och vad den består av går det att förklara samhällsmönster av idag. Idag ses maskulinitet exempelvis som flytande och inte som ett singular. Det finns snarare flera olika maskuliniteter och lika många skillnader dem emellan. Genus är inte heller statiskt utan konstrueras hela tiden i vardagslivet genom interaktion mellan människor (Connell 2008:69). Det innebär att maskuliniteten är under ett ständigt konstruerande, således är den även benägen att förändras.

4.3 Fallossymbolen

Rädslan för att förlora potensen är ständigt närvarande i många mäns liv. Mannen har genom alla tider lidit av impotens, eller rättare sagt, rädslan för att tappa potensen. Potens förknippas med kurage, lust, en förmåga att ha sex, gifta sig och skaffa barn. Mannens potens har varit till för att reproducera sina gener och föra dem vidare. Utan denna förmåga anses mannen vara dysfunktionell. Impotens är något som ska undvikas med all kraft. Världens mest sålda läkemedel Viagra ser till att mannen ska förbli potent. Dess främsta åtgärd är inte till för att frambringa en potent familjefar utan en sexpartner som alltid är redo att visa sin manliga styrka, i alla lägen (McLaren 2007:235-238).

I antikens Grekland personifierar Platon det manliga könsorganet i en av sina skrifter och beskriver penisen som "olydig och med en egen vilja". Penisens är en egen varelse som är oresonlig av sina ohämmade lustar. Män sågs inte alltid som män utifrån könet. Manlighet var snarare en prestation och något som skulle bevisas genom den manliga retoriken och dess tillhörande kroppsspråk. De grekiska fruktbarhetsgudarna är avbildade med en enorm penis. Könsorganet var inte bara en symbol som stod för liv. Fruktbarhetsgudarnas mål var även att straffa genom könsorganet samt tvinga sin vilja på de människor de hade kontroll över, och därmed beskyddade dem sin flock (McLaren 2007:3-5).

Enligt romarna så var en erigerad penis en fallos för mognad och makt. Fallossymbolerna fanns överallt. I de romerska trädgårdarna användes gigantiska fallos som fågelskrämmor för att hota eventuella inkräktare med våldtäkt. En erigerad penis beskrivs som ett redskap som är redo att användas för både reproduktion och hot. Att vara sexuellt passiv ses som en grov förolämpning. Mannen ska vara aktiv, och *kvinnan* ska vara passiv. Genitalierna representerar mannen, potensen representerar makt och i många litterära verk representerar det manliga könsorganet ett vapen. Förlusten av manligheten betyder ett nederlag (McLaren 2007:21).

I modern tid är potensen en del av den manliga identiteten baserat på kulturella föreställningar om hur den perfekta mannen kan tänkas vara. I den västerländska kulturen ses impotens som den värsta tragedin och det roligaste skämtet. Den sanna maskuliniteten tar nästan alltid sin utgångspunkt i den manliga kroppen. I den kontexten står kroppen för handlandet och män förklaras ibland som aggressivare av

naturen. Kroppen beskrivs bära på okontrollerbar lust och fylld av en medfödd längtan efter våld. Det talas om "riktiga män" och om den "djupa maskuliniteten", som att det finns en *sann* maskulinitet i varje man. Dessa uppfattningar är en del av den moderna genusideologin (Connell 2008:83). I dessa ideologier ses de maskulina generna som nedärvda tillsammans med familjeliv, lusta, politisk makt, revirtänk och aggression. Andra hävdar att de patriarkala strukturerna grundats på ett hormonellt aggressionsövertag, där mannen av samma anledning är överordnad kvinnan (Connell 2008:85). Ändå visar forskningsresultat inga som helst mätbara skillnader vad det gäller temperament, intellekt eller andra individuella personlighetsdrag. Kroppen bär trots detta på förväntningar, symbolik, politik och historia. Inte minst kan maskuliniteten förknippas med det manliga könsorganet (Connell 2008:85).

5. Tidigare forskning

De två artiklar som används i denna uppsats är "'C'mon, No One Wants a Dick Pic': exploring the cultural framings of the 'Dick Pic' in contemporary online publics" publicerad av Andrea Waling och Tinonee Pym (2017) samt "Dick pics on blast: A woman's resistance to online sexual harassment using humour, art and Instagram" publicerad av Andrea Vitis och Fairleigh Gilmour (2017). Dessa är några av få, eller de enda, som har byggt sin studie kring det sexuella ofredande som *specifikt* dickpics står för. De båda artiklarna riktar in sig på att förstå varför män skickar dem och hur kvinnor upplever dem. Studien utgår från intervjuer med psykologer, sociologer, journalister, utvalda män och kvinnor som ger sin syn på dickpicens uppkomst, framfart och dess egna berättelser kring dem. Även den utsatta kvinnan har givits utrymme att berätta om sin egna upplevelse kring sexuellt ofredande orsakat av en dickpic.

5.1 Mannen och dickpicen

Den forskning som finns och relaterar till dickpics kategoriseras ofta utifrån två olika perspektiv. Dickpics beskrivs bland annat som en typ av "sexting", ett meddelande eller en bild som på ett eller annat sätt anspelar på sex. Sexting har dock ofta burit på olika meningar beroende på vilket kön avsändaren har. En sorts dubbelmoral, där unga kvinnor ofta "skammas" för att ha skickat innehåll av sexuell karaktär, medan det för unga män har setts som något naturligt givet och att handlingen snarare stärkt den heterosexuella maskuliniteten (Waling & Pym 2017:3).

Det finns en rad reportage som har ställt sig frågande till varför män skickar dickpics och vad det kan tänkas bero på, men det finns däremot få artiklar eller studier som faktiskt engagerat männen själv i frågan. De flesta publicerade artiklarna har snarare byggt på ett antagande om mäns beteende. I de få intervjuer där män har deltagit har de dock givit vissa insikter. Utifrån männens olika skildringarna framkommer ofta två viktiga uppfattningar. Den första rör mäns förmodade ovetande vad det gäller kvinnors begär och önskan samt antaganden om olikheter mellan män och kvinnor. Problemet framställs ibland som att det grundats i en medfödd könsskillnad vad det gäller män och kvinnors begär. Den huvudsakliga idén är att mäns sexuella intresse väcks genom visuell stimuli, medan kvinnors intresse inte gör det. Föreställningen om att män skulle gilla bilder på ett könsorgan och därför antar att kvinnor också gör det, är ett återkommande resonemang i förklaringar kring dickpics (Waling & Pym 2017:5). Bilden av att män och kvinnor har olika preferenser vad det gäller visuell stimuli är närvarande i de flesta artiklar om fenomenet. Dessa påståenden upprättas ur en kulturell och stereotyp syn gällande kvinnors sexualitet; att kvinnor skulle värdesätta känslor och personlighet snarare än fysisk attraktion och att de skulle vara mindre sexuella än män. Vidare beskrivs ofta män som att de använder en primitiv del av hjärnan. Ett typ av tänkande som rättfärdigar en dickpic, medan det objektivt sett och av kvinnor ofta framstår som ett obehagligt sätt att interagera.

Att män skulle vara ovetandes förklaras även på andra sätt. I olika tidningsartiklar berättar kvinnor bland annat att det förmodligen inte finns en enda kvinna som skulle bli glad över en oombedd nakenbild, men att män ändå fortsätter att skicka dem (Waling & Pym 2017:5). Dickpics ses ibland skickas som ett skämt och andra gånger som ett sätt att försöka imponera på kvinnor. Vissa hävdar att det handlar om att män är uttråkade och att handlingen hänger på ett hopp om att en dickpic ska falla väl ut. Några av de män som skickat dickpics uppger dock att de känner ånger och att det är ett beteende som tillhör deras förflutna som var relaterade till lite erfarenhet av förhållanden och/eller sammankopplat med ett porrberoende.

Precis lika oönskad som en dickpic kan vara kan den också anses vara tvingande. Det vill säga att vissa män har en idé om att kvinnor är skyldiga dem en bild i gengäld. Ändå beskrivs det som att den responsen är väldigt ovanlig. Den kvinna som svarar på liknande bilder på ett positivt sätt beläggs också skuld för att hon då samtidigt implementera att kvinnor uppskattar denna typ av bild och att det skulle ge bränsle

till män att fortsätta skicka dem. Det är dessa föreställningar som också skapar en viss bild av mannen, som att han skulle vara helt oförmögen att förstå kvinnor (Waling & Pym 2017:5). I en intervju förklarar en psykolog att den stereotypa dickpicmannen är heterosexuell och vill ha bilder på kvinnor i gengäld. Psykologen förkunnar att vissa av de som skickat bilder på sitt könsorgan gillar tanken på att bilden kan "chocka". Mannen kan således även bli exalterad av negativ respons (Waling & Pym 2017:6).

I denna kontext och kategorisering ses inte en dickpic som något direkt hotfullt, utan beskrivs snarare som något oskyldigt och en handling som inte skapar någon större reaktion.

I den andra kategorin av förklaringar till dickpics beskrivs mäns handlande istället som ett utövande av makt och ett direkt resultat av ett manligt privilegium. Att skicka önskade bilder på sitt kön är i denna kontext ett sexuellt ofredande. Dessa dickpics skickas oftast i samband med hot och trakasserier som även kan benämnas som ett könat hatbrott. Trakasserier används oftast mot kvinnor, och i många fall, okända kvinnor, men är även en vanlig företeelse i partnervåld (Vitis & Gilmour 2017:337). Detta är också synligt i dejtingkontexter men även i sammanhang där mottagaren är en kvinna som befinner sig i det offentliga. I den kontexten skickas dickpicen i egenskap av att trakassera och som ett strategiskt sätt att skrämja kvinnor på. Olika artiklar argumenterar för att dickpics egentligen handlar om att män vill försäkra sig om att de har den manliga dominansen och makten. Att skicka en dickpic är likställt med att markera sitt revir i det virtuella rummet. Det kan bland annat handla om att befästa sin makt genom att göra kvinnor obekväma eller som ett sätt att bekräfta avsändarens egna maskulinitet (Vitis & Gilmour 2017:337).

I dessa båda kontexter är mäns motiv till dickpics grundad i kulturella övertygelser där män framhålls som oförmögna att se till kvinnors sexuella begär och önskemål. Deras intentioner beskrivs som antingen ignoranta, som överlagt trakasseri eller, med allt sammantaget, oförklarliga (Waling & Pym 2017:6-7).

5.2 Kvinnan och dickpicen

Dickpics anses visserligen vara ett relativt nytt fenomen, men är en handling som är starkt sammankopplad med det ökade utbudet av sociala medier och växer i takt

med dem. Det har påvisats att den ständiga uppkomsten av nya digitala plattformar medför en ökad aggression mot kvinnor (Vitis & Gilmour 2017:337).

Frågan kring hur sexuellt ofredande på internet uppstått håller sig huvudsakligen kring resonemanget att det helt sonika är en kopia av det som pågår i den verkliga fysiska världen. En patriarkal struktur som framhåller mannen som den överordnade och befäster ojämställdhet mellan könen. En förlängning av realitetens maktstruktur.

Aggression och våldsamhet beskrivs på sina håll som en diskurs som blivit ett "lingua franca", ett internationellt språk som fungerar överbryggande mellan personer som inte talar samma modersmål, men ändå vill förstå varandra. Internet blir således en kulturell grund för en onlinediskurs. I denna diskurs kan användarna vara flytande, en avsändare behöver inte uppge sitt namn utan kan gömma sig bakom anonymitet. Detta ses som en direkt fördel för en förövare och främjar sexuella trakasserier online. Även om dessa faktorer utan tvekan kan spela en viktig roll i hur sexuella trakasserier på nätet verkar, så finns det andra förklaringar som är mer könsbestämda och ger könsbestämda effekter (Vitis & Gilmour 2017:337).

Enligt författarna Vitis och Gilmour (2017) så är konsekvenserna av sexuellt ofredande utbredd och beror på inneboende könsrättsliga normer. Sexuellt ofredande orsakar inte bara ångest hos kvinnor utan är även ett sätt för en förövare att disciplinera och straffa kvinnors beteende samt friheten att yttra sin åsikt offentligt och online. Detta uppnås genom att avsändaren åsamkar både skam och rädsla. Författarna menar att sexuellt ofredande bygger på de könsbestämda normer och dubbelmoral som omger nakenheten. Kvinnornas kroppar är i sig sexuella (och samtidigt skamliga) medan mäns kroppar ses som neutrala (Vitis & Gilmour 2017:337).

Effekterna och skadorna i samband med sexuella trakasserier uppmärksammas inte alltid. Detta beror på att det anses finnas en skillnad mellan de verkliga och de virtuella skadorna. Många västerländska jurisdiktioner har försökt och även börjat att kriminalisera sexuella trakasserier online genom att införa nya lagar. Tanken är att kriminalisera icke-konsensuella intima bilder. Lagen måste justeras och ändras för att hänga med i den snabba teknologiska utvecklingen (Vitis & Gilmour 2017:338).

Sexuella trakasserier medför att kvinnor tvingas bort från internet och begränsar dem från ett online-deltagande. De måste exempelvis ändra sina online-namn samt minska eller upphöra helt med sin onlinenärvaro. De blir selektiva i valet av de webbplatser som de besöker och måste stänga av e-postkonton och webbplatser

som annars underlättat för trakasserier att nå fram. Författarna menar att valet av att minska sin närvaro på internet för att undvika sexuella trakasserier är förståeligt. Ändå ställer de sig kritiska till det som föreslås som en lösning i många länder (Kanada, Storbritannien och Australien), så kallade "sexting-kampanjer". Den typen av kampanjer kritiserar då dessa lägger skulden på flickorna som själva ska stå ansvariga för att hantera problemen samt ändra sitt beteende för att undvika att bli utsatta för sexuella trakasserier (Vitis & Gilmour 2017:339).

Onlineplattformen kan jämföras med ett offentligt utrymme, en förrädisk plats, där kvinnor utesluts och behöver begränsas om de vill förbli säkra. Ifall de ändå blir utsatta ska det då förstås som ett resultat av att kvinnan tog ett eget beslut om att vistas i detta riskfyllda utrymme. Ansvar har förskjutits och ligger många gånger hos offret. Denne förväntas själv stå ansvarig för att hantera risken av att bli utsatt för brott, denna tankegång genomsyrar hela samhället. Genom den disciplinära makten påverkas kvinnors självreglering. Onlineutrymmen kan därför ses som en offentlig plats där regler grundas. Ansvar ligger hos individen, inte hos staten eller samhället (Vitis & Gilmour 2017:340). Denna diskussion fokuserar sålunda på hur kvinnor ska begränsa sitt utrymme och självreglera för att undvika manlig aggression. Den manliga aggressionen normaliseras därmed medan kvinnors tillgång till det offentliga rummet istället avgränsas (Vitis & Gilmour 2017:350).

6. Metod

6.1 Kvalitativ metod

Denna studie har genomförts med hjälp av en kvalitativ metod för att undersöka det som finns bakom det talade ordet och det som går bortom det mätbara. Genom det kvalitativa tillvägagångssättet är det möjligt att undersöka dickpic som fenomen och hur det tar sig uttryck genom den brottsliga handlingen som en sådan bild kan stå för. De erkännanden och uttalanden som återfinns i studiens material hade genom en enkät eller i en intervjuform varit svåra att nå eller överhuvudtaget kartlägga med tanke på dess känsliga karaktär. Ett kvantitativt tillvägagångssätt hade inte fångat nyanser och detaljer på samma sätt som den kvalitativa studien kan (Creswell & Poth 2017:98-99).

En diskursanalys har tillämpats på det material undersökningen är baserad på. Nedan följer en redogörelse för hur den kvalitativa processen i denna studie stegvis vuxit fram.

6.1.1 Urval

Vid ett urval i en kvalitativ metod är det viktigt att texterna väljs med hänsyn till vad studien vill undersöka. I detta fall vilken diskurs som studien ska spegla. Materialet ska vara tillräckligt innehållsrikt för att det ska återge de aspekter ur den diskurs som studien kretsar kring (Ahrne & Svensson 2015:184). Detta har varit utgångspunkten för följande urval.

De åtal och domar som har legat till grund för denna studie har hittats genom sökningar på internet. De sökord som använts har varit "sexuellt ofredande/trakasserier online", "dickpics åtal" samt "dickpics fällande dom". Samtliga åtal och domar har på ett eller annat sätt nämnts i tidningsartiklar som varit publicerade i Sveriges lokaltidningar på webben. Genom att granska dess innehåll, såsom datum, stad och brottslig gärning har sedan en förfrågan skickats vidare till aktuell tingsrätt eller åklagarmyndighet. I vissa fall har åtal eller domar inte hittats på grund av bristfällig information. I andra fall har inte förundersökningsprotokoll eller domar kunnat överlämnas då sekretess föreligger. Förundersökningsprotokoll lämnas heller inte ut om ärendet inte lett till åtal, då det då inte ses som en offentlig handling (Riksdagen 2009).

Urvalet är avgränsat till brottet sexuellt ofredande genom en skickad dickpic. Detta har dock inneburit att det finns ett mindre antal domar och förundersökningsprotokoll att tillgå. På grund av att handlingen ska förstås som ett relativt "nytt" brott är det få av dessa som anmälts eller hunnit gå till åtal. Alla fall som har passerat in på dessa sökkriterier har därför också efterfrågats i respektive tingsrätt/åklagarmyndighet. Brotten härrör från alla delar av Sverige och männen som utfört brotten har inte på förhand kategoriserats. Ingen hänsyn har tagits till ålder, eventuella socioekonomiska förutsättningar, etnicitet, sexuell läggning eller annan bakgrund. Däremot har inga fall efterfrågats där en myndig man sexuellt ofredat en minderårig, då detta är ett annat typ av brott.

6.1.2 Material

Materialet för studien består av förundersökningsprotokoll och domar där män har blivit åtalade eller dömda för sexuellt ofredande. Materialet har skickats från olika tingsrätter och polismyndigheter efter att en förfrågan har inkommit till dem via e-post eller telefonsamtal. I samtliga brottmål har männen skickat oönskade bilder på sitt könsorgan till kända samt okända kvinnor. I samband med att bilderna har skickats, har även konversationer ägt rum. Samtal kring dessa bilder har också förekommit under förhör, där männen själva givit en bild av vad som hänt samt varför det hänt. En del av textmaterialet är följaktligen återgivelser från förhör skrivet av polisen. Materialet består även av skärmdumpar från de konversationer som ägt rum i samband med dem skickade bilderna. Materialet har således tre dimensioner; citat, polisens återgivning i förhör samt de olika handlingar som ligger till grund för brottet. Materialet ger inte alltid en direkt tillgång till männens tal och subjeksposition. Däremot speglar förundersökningsprotokollen hela förloppet; männens agerande samt dess effekter. Detta står för ett kommunikativt handlande, och kan därigenom analyseras diskursivt.

Sammanlagt är det 11 förundersökningsprotokoll och domar som granskats. Det innebär att det är 11 mäns konversationer och bilder som analyserats. Männen som är åtalade och/eller dömda är mellan åldrarna 16 och 62 år. Samtliga åtal har ägt rum mellan åren 2014-2018.

Möjligheten till att ställa följdfrågor, läsa av personens kroppsspråk och det som eventuellt sägs mellan raderna har inte varit utförbart med studiens material. Det kan ses som en begränsning och kan eventuellt påverka uppsatsens resultat. Det som också kan ha försvårat analysen är att de åtalade männen har förklarat sin handling när de befunnit sig i en beklämmande situation. Det kan innebära att vissa uttalanden som framkommit i ett förhörssrum inte nödvändigtvis är helt sanningsenliga utan kan vara yttrade som rena försvar. Denna insikt har funnits närvarande i de kommande analyserna.

6.1.3 Etiska överväganden och ställningstaganden

När denna studie fortfarande var ett frö fanns det flera överväganden och ställningstaganden gällande etik, moral och lag att förhålla sig till innan uppsatsen

kunde börja skrivas. Detta med tanke på studiens karaktär men framförallt med tanke på vilket material som har legat till grund för den. I förundersökningsprotokoll och domar finns uppgifter som ska betraktas som känsliga. I de fall som inte varit belagda med sekretess förekommer namn, stad och eventuella detaljer som kan vara utelämnande och göra personer identifierbara. På grund av ovanstående anledning har därför känsliga uppgifter censurerats och namn fingerats. Detta för att inte på något sätt röja identitet, åsamka skador eller kränka någons integritet. De uppgifter som finns i denna uppsats ska inte kunna spåras tillbaka till individerna som berörs av den (Vetenskapsrådet 2017:39-42). All forskning ska ske med respekt för människovärdet, detta i relation till hur de berördas mänskliga rättigheter samt grundläggande friheter sätts i förhållande till värdet på den aktuella forskningen (Vetenskapsrådet 2017:74).

När ett åtal väcks blir samtidigt förundersökningsprotokoll en offentlig handling, förutsatt att innehållet inte är av den karaktär som är belagt med sekretess. Det innebär att vem som helst har rätt att begära ut dessa handlingar. Innan dessa lämnas ut provas de hos berörd myndighet (Riksdagen 2009). Det betyder således att anledningen till förfrågan inte behöver klargöras. I samtliga fall har dessa förfrågningar dock inletts med en förklaring att de kommer ingå i en C-uppsats. Detta som en del av transparens och tydlighet från uppsatsens början till slut.

6.2 Diskursanalys

En diskursanalys gör det möjligt att plocka isär språket för att synliggöra återkommande och gemensamma mönster och strukturer. Diskursanalysen och teorins nyckelpremisser bygger på att det finns vissa centrala föreställningar om hur språk och subjekt ska förstås. Målsättningen i analysen kan vara att utforska och kartlägga inneboende maktrelationer i samhället eller mellan människor samt att definiera olika normativa perspektiv. Genom att göra detta är det möjligt att skapa förändring (Jorgensen & Phillips 2000:7).

Analysen som ligger till grund för denna studie är av dubbel karaktär. I det ena, där undersökningen kretsar kring dickpics genom de åtalade männens diskurs, har en diskursanalys tillämpats. Genom denna har fokus riktats mot männens uttalanden i samband med de skickade bilderna. Uttalandena är både tagna ur de direkta konversationerna eller så är det ord som är återgivna av den utredare som förhört

den åtalade. Detta har bitvis inneburit att det inte är mannens direkta ordval som ibland analyserats. Analysen innefattar även de diskursiva handlingar som den specifika situationen inbegriper.

Den andra analysen har framförallt undersökt vilka effekter männens handlingar och diskursiva praktiker får på de kvinnor som mottar bilderna. Vad dickpicen har för verkan bortom det talade ordet.

Genom dessa två angreppssätt ringas studiens frågeställningar in på ett relevant sätt. Då materialet rör sig mellan olika teman inom ramen för diskurs är det inte möjligt att undersöka det utifrån endast en synvinkel. Genom att skifta blicken skapas bättre förutsättningar för att fånga hela den komplexitet som en dickpic bär på.

6.2.1 Kodning, kategorisering, tematisering

En del av diskursanalysen är att studera det talade ordet och vad det faktiskt bär på för antaganden och förståelser - det uppenbara och det underförstådda. Genom att plocka isär citat synliggörs normer och strukturer (Jorgensen & Phillips 2000:121-122). I en diskursanalys bearbetas material ofta utifrån *kodning*, *kategorisering* och *teman*. Genom att göra detta går det att identifiera återkommande begrepp som kan skapa en förståelse för den studerade situationen (Jorgensen & Phillips 2000:121-122).

Förundersökningsprotokoll och domar har i denna studie lästs igenom ett flertal gånger innan någon analys ägt rum. Detta för att få en helhetsbild av materialet och finna en röd tråd. Materialet har sedan lästs igenom igen men då i egenskap av att välja ut olika textstycken som är talande för den aktuella studien. Alla de utvalda citaten och textstyckena har läst igenom på nytt för att vidare *koda* och *kategorisera* dessa. Varje citat eller stycke har kodats genom att tilldelas begrepp grundat på textstyckets karaktär. När alla textstycken tilldelats ett begrepp sammanställdes dessa och skapade olika kategorier. Vardera kategori bildade ett övergripande tema. Varje tema bar således på en kategori samt ett eller flera begrepp.

Inom diskursanalysen är det en fördel att ha med sig den teoretiska ramen in i analysen och i genomläsningen av materialet. Det är av stor vikt att vara öppen för att *nya* teman kan framkomma under analysens gång. När ett tema står klart är det

av relevans att gå tillbaka och läsa materialet igen för att se om det finns fler exempel av samma tema (Jorgensen & Phillips 2000:122). Denna typ av bearbetning underlättade analysen avsevärt då materialet för denna studie överstiger flera hundra sidor.

I analysens slutfas stod det klart att materialet bar på tre (3) teman som framkommit utifrån sju (7) begrepp samt tre (3) kategorier.

De begrepp som studien grundas på är följande:

Hot, kränkning/trakasserier, förhoppning, uppvaktning, rädsla, strategier samt hot mot yttrandefrihet.

Följande kategorier kunde brytas ut ur begreppen:

Kontroll, invit samt begränsat livsutrymme.

Dessa begrepp och kategorier har sorterats in under följande teman:

Maktordning, Kontaktsökande samt frihetsbegränsning.

Nedan exemplifieras kodningen, kategoriseringen och tematiseringen:

Diskursanalys Kodning, kategorisering, tematisering			
Citat/Fraser	Koder	Kategorier	Teman
“Jag kommer till Stockholm och slår sönder allt jag ser, för nu är det krig. Jag ska knäcka dig till botten.”	Hot	Kontroll	Maktutövning
“Vi ska knulla när du kommer och hämta sakerna va, riktigt hårt, vill knulla, var länge sedan för dig, eller hur?”	Kränkning/Trakasserier	Kontroll	Maktutövning
“Tack för samtalet och ser fram emot att möta dig” (sms sänt tillsammans med en dickpic)	Förhoppning	Invit	Kontaktsökande
“Ganska snart därefter tog hon körkort och många gratulerade henne, bl.a. J som gav henne en orkidé. Innan dess hade de inte haft någon kontakt. Sedan började J skicka sms till henne under hösten.”	Uppvaktnig	Invit	Kontaktsökande
“Hon bytte telefonnummer så han inte skulle kunna skicka meddelanden till henne, men han tog reda på det nya numret.”	Strategier	Begränsat livsutrymme	Frihetsbegränsning
“Hon känner även - som folkvald kvinna - ett hot mot demokratin.”	Hot mot yttrandefriheten	Begränsat livsutrymme	Frihetsbegränsning
“Kristina har till följd av detta inte velat vistas i offentliga miljöer med sin nya kille då hon varit rädd och orolig att något skulle hända.”	Rädsla	Begränsat livsutrymme	Frihetsbegränsning

Tabell 1. Schema över kodning, kategorisering och tematisering

7. Analys

De teman som framkommit genom kodning och kategorisering har valts som huvudrubriker i denna analys. Språket och handlingarnas betydelse har analyserats utifrån dess tillhörande kontext. Analysen har delats upp i två delar utifrån två olika perspektiv:

I den första analysen behandlas citat och textutdrag från förundersökningsprotokoll och domar utifrån de åtalade männens diskurs. Genom att plocka isär citat och begrepp har det skapat en viss förståelse kring skickandet av dickpics. Diskursanalysen har även påvisat att det finns vissa gemensamma förståelser kring varför en dickpic skickas. I den andra analysen står konsekvenserna av de skickade dickpicsen i fokus. Analysen tar därför avstamp i de berörda kvinnornas upplevelser och hur bilderna har påverkat dem. Genom detta förfarande synliggörs brottets åverkan på den drabbade och skapar ytterligare en dimension av det så kallade fenomenet. Detta för att skildra helheten i analysmaterialet.

7.1 Dickpics i en manlig diskurs

7.1.1 Kontaktsökande

En del av de män som står åtalade för att ha skickat en dickpic har initialt inte haft något direkt uppsåt att kränka eller väcka obehag hos den kvinnliga mottagaren. Handlingen ska snarare förstås som ett försök att bjuda in till en konversation av sexuellt slag eller en förhoppning om att bilden ska leda till något mer.

Johan är en av dem som skickat en bild på sitt könsorgan med en önskan om att Magdalena ska vilja ha honom. Något som Magdalena själv vittnar om när hon återger situationen i ett förhör:

Hon tror att han kände kärlek och hoppades på att hon skulle bli hans kvinna, trots att hon flera gånger sa att hon var gift och inte kunde ge honom det han ville ha.

Magdalena benämner hans uppvaktning som en handling utav kärlek. Trots detta så ignorerar Johan Magdalenas nej och smsen fortsätter att komma även fast

Magdalena aldrig svarar på dem. Johans sms trappas upp och under några månader har han skickat ett trettiootal meddelanden. Sms, som till en början är "romantiska" där han kallar henne för "fina du" och "lilla hjärtat", övergår senare till textmeddelanden av en mer sexuell karaktär. Slutligen skickar han en bild på sitt könsorgan. Smsen varvas med gåvor som Johan lämnat av på Magdalenas arbetsplats. Dickpicen är i denna kontext inte skickad för att väcka obehag, utan snarare ett försök till att tvinga fram en reaktion från Magdalena. Det tycks ligga en förhoppning i Johans språk, och en önskan om att bilden ska falla väl ut. När Johan tillfrågas i förhör om varför han skickat sexsms och en bild på sitt könsorgan svarar han:

Det är från samhället och hur folk pratar i allmänhet som han fått uppfattningen om vad kvinnor vill ha. Han berättar att han absolut inte har haft för avsikt att göra Magdalena illa eller kränka henne.

Johans handlande är ignorant då han tydligt inte har accepterat Magdalenas nej. Johan förklarar dessutom sitt handlande som ett agerande projicerad av samhället, en bild av att hans uppförande är normaliserat och att dialogen med sexuell underton är något som tillhör det vanliga samspelet mellan människor. Det är möjligt att det är mansnormen som Johan syftar på när han förklarar samhällets roll i sin egen syn på inviter och kontaktsökande.

I några av de andra fallen har reella hot varvats med sms och bilder av en mer "inbjudande" karaktär. Männerna har mitt i det hotfulla ställt om och skickat sms med inviter som innehållit någon typ av förhoppning. Ett exempel är i fallet där politikern Lena har mottagit en dickpic av avsändaren Anders, en bild som efterföljts av hotfulla kommentarer. För att sedan övergå till detta, direkt taget från deras konversation:

Feminist som bett mig om kuk... Jag har gärna kinky shit när jag väl är hemma... Är ju bara 6 mil att åka... Så vill du dejta så är jag på :) ... Vill du än så... Annars nej. Har du pojkvän så säger jag nej... Otrohet är inte min sak.

Anders vänder konversationen och insinuerar att Lena skulle ha bett honom om den bild som skickats på hans könsorgan. Det åtföljer med en kommentar om att han gärna dejtar om *hon* nu vill det. Hans uttalande rymmer flera tolkningar. Dels tycks det finnas en förhoppning hos Anders samtidigt som han förskjuter ansvaret och låter

det framstå som att Lena bjudit in till denna typ av konversation, som att det är *hon* som vill ses. Smileyn i meddelandet kan ses som något avväpnande och som att Anders tror att Lena faktiskt skulle kunna ändra sig trots att han tidigare inlett konversationen med att förklara att "de skrattat åt hennes idioti". Lena följer upp kommentaren:

Jag har inte bett dig om någonting. Det är du som kallar mig dum i huvudet och sen skickar en bild på en kuk. Och nu tror du att vi ska ligga med varandra.

Anders svarar:

Glöm det bruden :) Så snygg är du inte.

Anders pendlar mellan att förmedla hot samt något som kan tolkas som en invit. Samtliga kommentarer genomsyras av en typ av maktutövning. Genom att låta det påskina att det är Lena som vill ha honom underminerar han henne på samma gång. När hon svarar avvisande låter han påtala att hon inte är så snygg, så det skulle ändå inte vara aktuellt. Istället för att berätta att det är *hans* önskan och inte hennes samt få det att handla om Lenas utseende framställer han henne som ett objekt. Detta är ett vanligt sätt för män att utöva sin makt och dominans. I konversationen döljs en bild av en kvinna som antingen ska erövrats eller användas. Denna attityd är återkommande i det virtuella utrymmet. Det finns en kollektiv bild av en kvinna som oupphörligt sexualiseras (Powell & Henry 2017:179).

I ett annat fall har en kvinna mottagit otaliga hot från sin före detta pojkvän. Han hotar om våldtäkt, våld och om förföljelse. När han inte får något svar eller en reaktion på sina utspel skickar han en bild på sitt könsorgan följt av texten "Sugen knulla?". Det som tillsynes verkar vara en typ av invit ska snarare i sin kontext förstås som en maktutövning. Bilden på mannens könsorgan är starkt förknippat med våld, då efterföljande kommentarer innehåller verkliga, textuella, hot. I detta exempel står dickpicen inte för en invit eller en egentlig förhoppning, utan som symboliskt våld, dolt bakom avsändarens faktiska ord.

Dessa olika exempel på inviter är ett vanligt förekommande sätt för män att markera sitt revir online. Genom att göra kvinnan obekväma bekräftar det samtidigt avsändarens överordning och maskulinitet (Waling & Pym 2017:6-7).

Oavsett männens egentliga avsikt så är handlingarna en produkt av den hegemoniska maskuliniteten, en position som är överordnad kvinnan och försätter henne således i en underordnad position (Connell 2008:111). Detta kan synas genom att objektifiera kvinnan och reproducerar således diskursen kring en hegemonisk maskulinitet. En kultur som på många sätt normaliseras och tillåts ta plats, i det verkliga livet och online (Powell & Henry 2017:179).

7.1.2 Maktutövning

Rädslan att bli utsatt för sexuellt våld och trakasserier är ständigt närvarande i de flesta kvinnors liv. En skickad dickpic till någon som inte bitt om det står för sexuellt våld och kan väcka obehag samt kränka kvinnans sexuella integritet (Powell & Henry 2017:72).

7.1.2.1 Aktivt/passivt nej

I många av de fall som granskats finns ett genomgående mönster där kvinnorna har sagt nej antingen genom ett passivt eller aktivt handlande. Ett passivt nej skulle följaktligen kunna vara ett obesvarat sms, ett icke aktivt ja till en dickpic eller ett avståndstagande. Ett aktivt nej är uttalat genom ord. Nedan analyseras fall där männen har responderat på kvinnornas aktiva/passiva nej.

Johan och Magdalena är arbetskamrater, det innebär att de ofta vistas i samma fysiska miljö. De har aldrig haft någon relation av intim karaktär och Magdalena har heller aldrig visat något intresse för Johan. Trots detta anser sig Johan ha rätten att skicka intima sms som anspelar på sex samt bilder på sitt könsorgan. Johan har skickat ett flertal textmeddelanden som aldrig besvarats av Magdalena. Dock har hon påtalat att hans beteende inte uppskattas av henne, detta återgivet i ett förhör:

En gång tog Johan ett kort på sig där han hade stånd. Han hade skickat ett sms och sagt att hon skulle få en bild om hon inte svarade inom femton minuter. Hon svarade inte och då kom bilden.

Det finns ett underliggande hot genom att Johan uppmanar till en kontakt som Magdalena uttryckligen sagt att hon inte vill ha. Genom det obesvarade sms:et anser Johan att hans handling i form av en dickpic, är legitimerad. För Johan betyder det

uteblivna svaret således ett ja fastän det borde förstås som ett passivt nej. Han bekräftar den bilden genom ett annat uttalande i förhöret:

De hade en rätt så hög jargong på jobbet och han trodde att den skulle vara så. Han uppfattade inte att hon inte ville ha dem. Hon brukade inte svara på hans sms.

En annan kvinna har i följande fall även hon uttryckligen sagt nej ett flertal gånger, men det har varit verkningslöst:

Är du sur eller? Tänker på dig hjärtat...

Kristina svarar:

Dra åt helvete din idiot!

Till svar får hon ett sms med texten:

Du behöver inte va otrevlig

Varpå Kristina svarar:

Blir kontaktförbud om du inte lägger ner NU.

Peters respons är att skicka ytterligare sms, bilder och filmer med sexuella inslag på både hans eget och någon annans kön.

Ytterligare ett exempel på hur förövaren bemöter ett aktivt nej är att genom sina ord förminska kvinnan och förtydliga sin överordning. Detta syns i följande citat, en skärmdump från konversationen:

Kristina:

Kommer du hit så klappar jag till dig och ringer polisen.

Peter:

Hade iofs blivit ännu kåtare på dig om du klappat till mig.

Peters intention är att kränka Kristina. Genom detta agerande befäster han sin maskulinitet och makt samt försäkrar sig om sin manliga dominans (Waling & Pym 2017:6-7). Oavsett om kvinnan uttrycker sitt ointresse i form av ett passivt eller aktivt nej, så ses det i dessa kontexter ändå som ett ja och de flesta av förövarna inser inte innebörden av sitt handlande förrän de står åtalade i rätten.

7.1.2.2 Fallosens betydelse

Det manliga könsorganet har länge setts som en symbol för liv. Den manliga kroppen tillskrivs därmed förväntningar, symbolik, politik och historia. Könsorganet står således framförallt för den yttersta maskuliniteten och makten. Fallossymbolen hävdar att mannens kropp är en naturlig bärare av de manliga egenskaperna. Den beskrivs även bära på en okontrollerbar lust och en medfödd längtan efter våld. Egenskaper som sägs tillhöra "riktiga män" och historiskt har fallossymbolen återgivits på detta sätt. Idag hävdar forskare att dessa egenskaper inte är medfödda utan konstruerad utifrån samhällets normer och förväntningar (Connell 2008:52-53). Det är tydligt att samtiden fortfarande bär på en liknande idé om det manliga könsorganet. Det går i synnerhet att tyda genom de domar och förhørsprotokoll som ligger till grund för denna studie. I följande citat bekräftar männen hur könsorganet spelar en central roll för manligheten och det gör sig synligt i de konversationer som kretsar kring bilderna. Citaten nedan kommer från fem olika konversationer från fem olika män:

Under torsdagen fick Lisa en bild på Snapchat föreställande ett manligt könsorgan med texten:

Du väcker lillen i mig.

Lisa har haft en konversation med Emil, en kille som vikarierat på hennes skola. De har konverserat i allmänhet tills Emil inleder en konversation med en sexuell underton, vilket Lisa inte efterfrågat eller uppmuntrat. Trots detta skickar Emil en bild med ovanstående text. Emil tycks ha ett behov att berätta om sin lust även när Lisa påtalat att hon inte är intresserad.

I ett annat åtal har Maja fått en bild på ett könsorgan från en jämnårig, men för henne, okänd man. Hon uppger att hon mottagit en dickpic från Olle med texten "Den är min." Hon har inte på något sätt uttalat att hon vill ha denna bild då detta är den första kontakten de har. Även i detta fall är könsorganet centralt och det går att ana att det finns en stolthet och ett behov av att visa upp könet och dess potens. I Olles handlande finns en förhoppning om att inviten ska besvaras.

Peter och Kristina har levt tillsammans i fyra år och har sedan ett tag tillbaka brutit upp. Kristina är i ett nytt förhållande och har uttryckt sig klart och tydligt att hon *inte* är intresserad av Peter. Peter sänder ändå både filmer och bilder på sitt könsorgan. Det tycks vara väldigt viktigt för honom att få respons av Kristina om vad hon tycker om bilderna han skickar:

Vad gillade du fotot jag skickade?
Och sedan många sms med liknande karaktär;
Men vad tyckte du om fotot?
Och när han inte får svar på sin fråga;
Varför kan du inte bara svara på frågan?

I hans frågor finns ett behov av att få bekräftelse på att Kristina tagit del av de bilder han skickat. En bedömning av hans könsorgan är av yttersta vikt. Bekräftelsen kan tänkas stärka både honom och hans maskulinitet. När han inte får denna bekräftelse på att bilderna är sedda, övergår frågorna istället till hot och trakasserier genom verbalt våld. Peter uttrycker också vad han tänker och tycker kring Kristinas nya pojkvän. Ofta kretsar frågorna och påståendena kring sex och framförallt kring den nya pojkvännens könsorgan. Peter skickar frågor såsom:

Du får kuk av någon annan?
Får du kuk ikväll?

I samband med detta har han skickat nakenbilder och filmer på sitt eget kön. Frågorna berör framförallt Kristinas sexualitet och den upplevda konkurrensen tycks inte handla om hur hennes nya pojkvän är som person utan hur han presterar sexuellt. Med tanke på att Peter även skickar bilder och filmer på sitt eget könsorgan i samband med sina frågor kan det uppfattas som att han vill rivalisera genom könet, som det största måttet på manlighet.

I en annan situation så illustreras könsorganets sexualitet och makt likt en symbolisk handling där mannen har "uppvaktat" en kvinna genom att skicka en glasdildo tillsammans med texten "for your pleasure". En "uppvaktning" som kvinnan ansåg vara högst opassande och obehaglig.

En annan man skickar en bild på sitt könsorgan och utgår från att det är något som alla kvinnor vill ha, detta exemplifieras i citatet nedan:

Här får du en kukbild på min. Bjuder på den gratis.

I många av förhållningsprotokollen kan man utläsa att mannen vill mottaga en försäkran om att den erigerade penisen är sedd och kommenterad. Den skickas alltid utan samtycke och i vissa fall med en ren förhoppning om att mottagaren ska uppskatta den. Eller så anser de att det rent utav är en generös handling. En oönskad dickpic står dock för något helt annat hos de flesta kvinnor. I dag upplevs en oönskad dickpic många gånger som en våldshandling. Det manliga könet bär således på en historisk bild av makt som förklaras som sexuell dominans (Powell & Henry 2017:77).

Utifrån underlaget för denna studie framgår det att de berörda männen inte *äger* fallos. Detta visar sig genom de skickade bilderna med tillhörande konversation. Deras potens och manlighet finns inte naturligt inom dem utan eftersöks genom bekräftelse från kvinnan. Har man ingen potens är man ingen man (McLaren 2007:77-79). Dickpicen står för något annat än bara en bild på en kroppsdel - det är också bilden av den ouppnåeliga mansnormen.

Enligt Connell (2008:117) kännetecknas den hegemoniska maskuliniteten av auktoritet och makt. I samhällsstrukturen är mannen överordnad och kvinnan underordnad. Denna bild reproduceras genom de åtalade männens handlingar då männen utgår från att kvinnan *vill* ha penisbilden. Det bygger på ett antagande och en allmän bild av kvinnan som passiv. *Egentligen* menar hon ja, *även* när hon säger nej.

Den hegemoniska maskuliniteten är en idealbild av manligheten som ingen egentligen kan leva upp till (Connell 2008). Fallos är en förlängning av makt, och i dessa situationer symboliserar könsorganet kontroll, skapad genom rädsla. Det finns en idé i de åtalade männens diskurs om att det manliga könsorganet är en direkt gåva till kvinnan, även när hon inte vill ha den.

7.1.2.3 Sexuellt våld

Flertalet av de åtalade männen skickar dickpics och följer upp dessa med sms bestående av textuella hot och kränkningar. I ett av åtalen så har det börjat med en dickpic skickad som en invit men handlingen har sedan utmynnat i fysiskt sexuellt våld och en fullbordad våldtäkt, detta framgår från förhör;

Peter dök upp i Kristinas hem och tvingade sig till sex. Han uttrycker följande "Hade du inte velat, så hade jag tänkt våldta dig, det hade du nog gillat".

Peter har i denna situation åkt hem till Kristina för att lämna saker som tillhör henne, därefter har de pratat om allmänna saker och Peter börjar ta på henne. Kristina säger ifrån och berättar att hon inte vill, eller tänker ha sex med honom. Han har sedan tvingat henne till sovrummet. Kristina har då givit upp, hon vill bara att han ska åka därifrån. Scenen ovan vittnar om att de dickpics som Peter initialt skickat med förhoppningen om att de ska ses, övergått till textuella hot och slutligen mynnat ut i sexuellt våld i den fysiska miljön. I förhörprotokollet berättar Kristina om händelsen som en faktisk våldtäkt, hon har dock inte gjort någon anmälan på grund av att hon själv känner skuld för det inträffade. *Då det var hon som öppnade dörren.*

Bilderna som Peter skickat på sitt könsorgan och de textuella hoten om våld är mer diskreta handlingar men som i sitt sammanhang ska förstås som en inledning av trakasserier som upptrappats under en längre tid och blivit allt mer intensiva. Peter har på många olika sätt gått över gränser för att kontrollera och nå Kristina trots hennes åtgärder för att undkomma honom. Connell (2008:122) beskriver den fysiska gärningen som en del i ledet av de mer subtila handlingarna. Genom detta förfarande stärker Peter sin överordnade position.

7.2 Konsekvenserna av en önskad dickpic

7.2.1 Frihetsbegränsning

I ett av förhören beskriver Lena att hon utsatts för påhopp och sexuella trakasserier på internet. Detta har tvingat bort henne från Twitter eftersom "den kommunikationsformen är öppen för envar att ta del av och kommentera". Hon beskriver vidare att hon numera i huvudsak är aktiv på Facebook och Instagram för

att hon där har "bättre möjligheter att kontrollera vilka som får ta del av hennes inlägg i samhällsdebatten." I detta avseende är det tydligt vilka åtgärder Lena måste vidta för att undvika den negativa påverkan som hot och trakasserier utgör. Hon får, trots att hon är en folkvald politiker och använder det sociala forumet Twitter i arbetet, avstå från att vara inkluderad och fritt uttrycka sina åsikter på nätet. Yttrandefriheten i det svenska samhället är en del av demokratin som alla medborgare har rätt att ta del av. Den rädsla och oro som ett hot om sexuellt våld kan medföra utgör många gånger en begränsning för kvinnor som måste utforma strategier för att minimera sin utsatthet. Därmed underordnas hon och exkluderas från den offentliga debatten (Powell & Henry 2017:77). Detta framkommer i domen mot den åtalade Anders:

Enligt lagen om yttrandefrihet så har den kvinnliga politikern Lena använt sin grundlagsskyddade rätt att offentligt uttrycka sin åsikt i samhällsfrågor. Ett sexuellt ofredande är typiskt sett ett handlande som angriper den enskildes yttrandefrihet och som riskerar att skada den fria samhällsdebatten.

Mannen exkluderar därmed kvinnan från offentligheten. Det blir ett sätt att straffa och därmed disciplinera kvinnors beteende genom att begränsa dem att uttrycka sina åsikter.

En av kvinnorna berättar i förhör:

Hon har blockerat Torbjörns nummer men även vid ett flertal tillfällen bytt telefonnummer. Torbjörn har lyckats få tag i dessa och fortsatt med sina trakasserier.

Det har utfärdats två kontaktförbud mot Torbjörn, en man som Annelie för flera år sedan hade en kortare relation med. Detta framkommer från samma förhör:

Annelie är jätterädd för Torbjörn som har vapen och han har sagt till henne att om hon anmäler eller berättar för någon som han känner, så är det det sista hon gör.

Annelie har mottagit upprepade hot och har gjort det hon kunnat för att förhindra sin "tillgänglighet" genom att ansöka om kontaktförbud samt byta telefonnummer. Torbjörn har skickat hot och ett flertal bilder föreställande hans könsorgan.

I en annan konversation har förövaren genomgående använt sig av ett hotfullt språk:

Hej, du ska enbart hålla tyst..

Du förstår inte hur jävla mycket du retar upp mig...

Så ta du håll fan käften...

Tacka fan du retar upp mig...

Ovanstående meddelanden skickades några dagar innan mannen sedan skickade en dickpic tillsammans med texten "Ser fram emot att möta dig". Den målsägande kvinnan upplevde bilden i detta sammanhang som ett hot om våldtäkt.

Några av kvinnorna beskriver att männen trakasserar dem även på jobbet. En av kvinnornas arbetskollegor berättar i ett vittnesmål;

Detta påverkar hela hennes liv då hon blir stressad då han även stör henne på jobbet. Hon jobbar inom vården så hon måste vara tillgänglig via mobilen. Han fortsätter att skicka sms på hennes jobbtelefon där hon många gånger bett kollegor svara då hon är rädd för att det ska vara hennes ex som ringer. Hon har även blockerat hans nummer samt tagit bort honom på facebook.

Förutom att kvinnan vidtagit åtgärder för att undkomma mannen, så lyckas han ändå ta kontakt med henne genom att ringa henne på jobbet, där hon är tvingad att svara i telefonen. Känslan hon återger är att vara ständigt övervakad och förföljd. Kollegan beskriver vidare att hon på grund av detta har ändrade arbetsrutiner och jobbar numera endast kvällar.

I dagens digitaliserade samhälle har sexuellt ofredande blivit en del av många kvinnors vardag. Kvinnan är inte längre fredad i sitt egna hem eller på sitt arbete. Samhället av idag kräver att man är tillgänglig via sms och olika sociala medier, både i det privata och offentliga. I den digitala miljön är det svårare att undvika att bli kontaktad, då vem som helst, kan nås när som helst. Detta drabbar framförallt kvinnor. Kvinnan får därmed utveckla olika strategier för att undvika kontakt med män som ofredar, genom att begränsa sin digitala närvaro (Powell & Henry 2017:72). De behöver eventuellt byta e-postadresser och onlinenamn. I vissa fall måste de helt upphöra med sin närvaro online (Vitis & Gilmour 2017:339).

Nietzsche begrepp *ressentiment* förklaras som en handling där förövaren vill få tillbaka makten genom att trycka ner kvinnan och skrämma henne till lydnad. Detta är en reaktion på mannens egna känsla av att inte ha kontroll. För att få tillbaka kontrollen så uttrycker han ett missnöje mot kvinnan i form av ett hotfullt språk (Powell & Henry 2017:176-179). För kvinnan innebär detta att hon skräms till tystnad och hon får därmed inte möjlighet att uttrycka sina åsikter fritt. Även i dessa kontexter sätter den hegemoniska maskuliniteten regler för hur en man ska uppträda, som vidare blir ramar för hur en kvinna behöver leva sitt liv för att undgå manliga trakasserier. Konsekvensen av mannens ansvarslösa handling blir automatiskt kvinnans ok att bära.

7.2.2 Ansvarsförskjutning och skuldbeläggning

Det har tidigare framkommit att de åtalade männen bär på en rad olika förklaringar till varför en dickpic skickats. I den manliga diskursen hävdar flertalet män att kvinnorna faktiskt ville ha bilderna, trots att de inte efterfrågat dem. De flesta män påpekar att alkohol har påverkat deras omdöme. Eller att de helt sonika inte kan minnas den faktiska händelsen. I vissa fall vill de inte ens kännas vid den skickade bilden. När männen konfronterats i förhör erkänner dem att könsorganet är deras och att bilden är skickad från deras nummer eller användarnamn.

En man menar att han väntade på svar ifall han hade lungcancer eller inte, att han under en lång tid varit väldigt nedstämd och varit inställd på att han skulle dö. Hans handlande förklaras bero på att han givit upp. Ytterligare en förklaring som är återkommande i förundersökningsprotokollen är att det är kvinnan själv som står skyldig till att bilden skickats.

Siri och Kristoffer har tidigare varit ett par. Kristoffer berättar i ett förhör att efter de kommit hem från en utlandsresa vill Siri separera och hon flyttar kort därefter. I följande konversationer så pendlar Kristoffer mellan inviter, hot, kränkningar och förhoppning om att det ska bli dem igen. Språket i samtalen går från hot till rena sexuella anspelningar och frågor om de ska ses. Siri svarar sällan eller aldrig. De gånger hon svarar så är det med ett tydligt avståndstagande. Kristoffer svarar ofta med att skicka oönskade dickpics. I förundersökningsprotokollet förekommer ett stort antal sådana. I förhöret berättar Kristoffer att det här aldrig skulle ha skett om Siri hade skött upprottet snyggare. I förklaringen menar Kristoffer alltså att Siri är

anledningen till varför brottet har begåtts. Ett uttalande som skuldbelägger Siri och förflyttar ansvaret från Kristoffer. Som att manifesteras att handlingen endast är ett resultat av att *någon annan* gjort fel.

I fallet Johan och Magdalena målas en liknande bild upp. En kollega berättar att Magdalena ha varit "för snäll" mot Johan. Som att ansvaret inte endast är Johans att bära. Ett uttalande som påtalar att Magdalena borde agerat annorlunda trots att hon både aktivt och passivt visat Johan att hon inte uppskattar hans beteende.

I tre av åtalen har flickorna/kvinnorna blivit tillfrågad av en utredare hur de *själva* har visat männen att de inte ville ha bilderna. De tillfrågas även om *varför* de inte har blockerat telefonnumret eller chattkonversationen. Kvinnan blir således ytterst ansvarig, i alla rum, att se till så att oönskade bilder eller uttalanden inte når henne. En typ av självreglering och skuldbeläggande som ska bäras av individen själv, allt för att undvika manlig aggression (Vitis & Gilmour 2017:340). Dessa händelser kan i sig förstås som en kulturell nedrustning av kvinnans självständighet och befäster hennes underordning genom liknande handlingar och genom det talade språket (Connell 2008:120-121). Ansvaret förskjuts från avsändaren och skambelägger mottagaren. Det tycks alltid finnas sätt för kvinnan att undvika dessa bilder eller kommentarer. Strategier och förhållningssätt hon förväntas agera utifrån för att inte drabbas. Trots att alla dessa brott har varit opåkallade är det i förlängningen kvinnan som många gånger fått hävda sin oskuld.

Denna förskjutning kan också återfinnas i hur kvinnor runt om i världen uppmanas att vara försiktiga, i det offentliga, på gator, i löpspåret, i hemmet och på internet. Det framställs som att kvinnor själva bär skulden om de inte vidtar alla dessa åtgärder för att *slippa* bli utsatt för kränkningar och våld (Vitis & Gilmour 2017:339).

8. Resultat och diskussion

Studiens syfte har varit att undersöka hur dickpics tar sig uttryck som ett socialt fenomen. Följande frågor har ställts:

Hur figurerar dickpicen i de åtalade männens diskurs i förhållande till den hegemoniska maskuliniteten?

Vad har en oönskad dickpic inom en rättslig kontext för verkan på den kvinnliga mottagaren?

8.1 Hur figurerar dickpicen i de åtalade männens diskurs i förhållande till den hegemoniska maskuliniteten?

Genom denna studie har det framkommit att det framförallt finns två framträdande intentioner i vilka dickpics figurerar och som männens diskurs kretsar kring:

- Kontaktsökande
- Maktutövning

Dessa två intentioner är handlingar som underbyggs av den hegemoniska maskuliniteten.

8.1.1 Kontaktsökande

Många av de åtalade männen har inlett sin kontakt med kända samt okända kvinnor genom att skicka en dickpic. Dessa män har inte sett denna typ av kontaktsökande som en skrämmande sexistisk handling utan snarare som en invit som mottagaren kan tänkas uppskatta. Det kan även förstås som ett sätt för mannen att sätta sin lust i första hand, även om han inte vet hur kvinnan på andra sidan kommer att reagera. Genom att skicka dessa bilder har mannen en förhoppning om att hans erigerade penis ska bli sedd och bekräftad. Handlingen är i sig också ett sätt att stoltsera med det som ses som den yttersta manligheten, en förlängning av maskuliniteten och en uppvisning för att bekräfta sin styrka och potens. Vissa tycks skicka bilderna i egenskap av att söka en sexuell kontakt. Denna typ av kontaktsökande som vissa män i denna studie uppvisar är helt i linje med tidigare forskning. I en tidigare studie har

det framkommit att många män är ovetande om vad deras handling står för (Waling & Pym 2017:5). Även i denna uppsats är detta påtagligt. Gränsdragningen mellan vad som är kontaktsökande och vad som är maktutövning är dock svårt att definiera. Att enbart skicka en bild på sitt könsorgan utan att ha försäkrat sig om att mottagaren vill ha den, är en maktutövning i sig.

8.1.2 Maktutövning

I alla de analyserade fallen syns ett tydligt maktutövande genom det skrivna språket och i de skickade bilderna. Dickpic står för så mycket mer än bara ett erigerat könsorgan. Det symboliserar även makt, dominans och våld. Oavsett i vilken kontext bilden skickas när det inte finns ett uttalat samtycke så står den för alla dessa saker sammantaget. I en del av fallen har männen varit medvetna om vilken effekt bilden kan tänkas ha på kvinnorna. De har således enbart skickats i syfte av att skrämja och kontrollera. Språket i textmeddelandena ska ses som en central del av männens sätt att kontrollera samt befästa sin egen roll som överordnad (Vitis & Gilmour 2017:337). I tidigare forskning har maktutövning setts som en av de centrala delarna för mannens diskurs kring dickpics. Männens språkbruk och agerande påvisar att det finns olika strategier för att komma åt och kontrollera kvinnan, vilket samtidigt underminerar henne. Män bekräftar genom denna gränsöverskridande handling sin egen maskulinitet. Det har även visat sig i denna studie att kvinnans nej *alltid* är ett ja, oavsett antalet gånger hon säger nej. Vare sig det är ett aktivt eller passivt nej. Detta har inte framkommit lika tydligt i tidigare forskningen och kan således förstås som ett utforskat område. Genom denna studie har det även visat sig att i den manliga diskursen finns en idé om att dickpicen är eftertraktad hos kvinnan. En bild som mannen tror att kvinnan *vill* ha, även då hon sagt nej. Mannen är utifrån denna föreställning den som ska styra och kontrollera vad en kvinna finner åtråvärt. Detta i relation till den stereotypa föreställningen om mannens dominans och kvinnans passivitet. Kvinnans nej har således ingen betydelse. Inte förrän mannen sitter i en rättssal med lagboken som stöd förstår han handlingens allvar. Sammanfattningsvis ses männens dickpics som både gränsöverskridande, ignorant samt kränkande mot kvinnors integritet och livsutrymme.

8.1.3 Hegemonisk maskulinitet

Maskuliniteten upprätthålls genom diskursiva praktiker och genom språket vidmakthålls den patriarkala ordningen. Detta har även digitaliseringen givit tydliga

exempel på och det syns inte minst i textmeddelanden med tillhörande dickpics. De ordval som männen använder är medvetet utvalda för att skapa kontroll. Språket bär såldes på en uppfattning om vad som är typiskt kvinnligt och manligt. Dickpicen står som en symbol, likt fallos, och blir en förlängning av det maktutövande språket. En av de åtalade männen sätter ord på sitt uppförande genom att hänvisa det tillbaka till samhället och dess normer. Som att det finns en manlig idealtyp och tydliga regler knutna till denna roll. Denna maskulinitet kan liknas vid bilden av hjälten, en legend som väldigt få eller ingen kan vara. Den patriarkala strukturen som hegemonin skapar är på många sätt allmänt accepterat, en institutionell makt som inte alltid ifrågasätts. Sedan urminnes tider har könsroller och dess symboler funnits rotade i människan, från antiken till idag. Genom att visa upp det manliga könsorganet manifesterar mannen sin maskulinitet. I denna studie så lyser fallos och den hegemoniska maskuliniteten allra klarast. Connells (2008) teori om den hegemoniska maskuliniteten är högst närvarande i de studerade fallen och är fenomenets kärna.

8.2 Vad har en oönskad dickpic inom en rättslig kontext för verkan på den kvinnliga mottagaren?

En skickad dickpic är inte endast en bild föreställande ett könsorgan utan symboliserar hela samhällets struktur. I en enda bild ryms makt, våld och maskulinitet. Bilden väcker således ofta obehag och rädsla. Oavsett mannens uppsåt så kan bilden komma att kränka kvinnans integritet. I enlighet med tidigare forskning uppger även kvinnorna i denna studie att dessa handlingar är svåra att värja sig ifrån, speciellt i den digitala miljön som de flesta är en del av. Inte ens i hemmets trygga borg kan kvinnan känna sig helt säker. Digitaliseringen har flyttat gränserna och utgjort en grogrund för ett nytt sätt att trakassera på (Powell & Henry 2017:77). Studien har också påvisat att det i vissa fall är *kvinnan* som skuldbelagts av rättsväsendet, av männen och även av sig själv. Det finns en förväntan på att kvinnan ska bära ansvaret för sin utsatthet och samtidigt bära ansvaret för mannens gränsöverskridande handling. Det har även konstaterats att dickpics i vissa fall kommit att inskränka kvinnors rätt till yttrandefrihet och lagt en osynlig munkavle över dess munnar. Detta är ett hot mot den fria samhällsdebatten och kvinnors deltagande i den.

9. Avslutande reflektioner

Trots denna mörka sida av internet som återges av sociologer, kriminologer och cyberfeminister så ska teknologin inte betraktas som något som endast är av ondo. Den digitala teknologin står också för frigörelse och det är betydelsefullt att poängtera att kvinnor inte är passiva offer under teknologin. Kvinnor äger sin egen upplevelse. Handlingar som dessa, sexuellt ofredande över internet, utförs inte av alla män - alla män skickar inte dickpics.

Digitaliseringen har öppnat upp för en värld där sexuellt våld har tillåtits tagit nya uttryck. Möjligheterna att synliggöra det som pågått i det dolda, ett visst typ av sexuellt ofredande som länge varit normaliserat. Rörelser som exempelvis Metoo har med hjälp av onlineplattformen fått genomslagskraft och reella effekter runt om i världen. Lagar har tvingats anpassa sig efter den alltmer digitala miljön. Ändock är mörkertalet stort och många kvinnor anmäler inte när de blivit utsatta för sexuellt ofredande. Genom att tillåta diskussionen äga rum, samt att lyfta dickpics som ett faktiskt problem tar vi ett steg bort från att fortsätta normalisera sexuellt ofredande.

I och med denna studie har nya förståelser framkommit som inte belysts i tidigare undersökningar. Det kan således vara ett betydande bidrag till vidare forskning och i den rådande samhällsdebatten. Studien har ringat in påföljden av en skickad dickpic och visat på konsekvenserna av denna handling. I det stora sammanhanget är fenomenet dock vida utbrett och normaliserat vilket innebär att det pågår i det dagliga och att det väldigt sällan får samma konsekvenser som i denna studie.

I samma stund som dessa slutgiltiga ord för denna uppsats sätts på pränt klubbar riksdagen igenom en samtyckeslag. Detta innebär att det är förbjudet att ha sex med någon som inte uttryckligen sagt ja eller visar att hen vill delta (Riksdagen 2018). Att lagen förändras i takt med samhället är av yttersta vikt för att bekämpa sexuella övergrepp och sexuella ofredanden - Ett steg i rätt riktning mot ett mer jämställt samhälle som värnar om kvinnans rätt till frihet.

10. Källförteckning

Aftonbladet (2013). Robotbilar ritade penis – på Mars. Hämtad från internet 2018-05-21: <https://www.aftonbladet.se/bil/article16663893.ab>

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. 2., [utök. och aktualiserade] uppl. Stockholm: Liber

Brottsförebyggande rådet, Brå (2003). *Kriminalstatistik*. Anmälda brott. Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Connell, Raewyn (2008). *Maskuliniteter*. 2. uppl Göteborg: Daidalos

Creswell, John W. & Poth, Cheryl N (2017). *Qualitative inquiry & research design: choosing among five approaches*. 4th ed. Los Angeles: Sage Publications. E-bok.

Hainer, Caroline (2017). *Män visar kuken för mig*. Stockholm: Mondial

Jung, C. G. (1979[1964]). *Man and his symbols*. Repr. Garden City, N.Y

McLaren, Angus (2007). *Impotence: a cultural history*. Chicago: University of Chicago Press

Powell, Anastasia. & Henry, Nicola (2017). *Sexual Violence in a Digital Age*. London: Palgrave Macmillan UK

Riksdagen (2009). Svensk författningssamling 2009:400. *Offentlighets- och sekretesslag*.

Riksdagen (2018) Justitieutskottets betänkande 2017/18:JuU29. *En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet*.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed [Elektronisk resurs]*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Vitis, Laura & Gilmour, Fairleigh (2017). *Dick pics on blast: A woman's resistance to online sexual harassment using humour, art and Instagram*. *Crime, Media, Culture: An International Journal* 13(3): 335–355

Waling, Andrea & Pym, Tinonee (2017). 'C'mon, No One Wants a Dick Pic': exploring the cultural framings of the 'Dick Pic' in contemporary online publics. *Journal of Gender Studies*

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur